

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Ing. Jana Huška a soudců JUDr. Zdeňka Dese a JUDr. Kateřiny Hornochové v právní věci žalobce [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted], [redacted], zastoupeného Mgr. Jindřichem Sojkou, advokátem se sídlem v Klatovech, Pražská 119/I., PSČ 339 01, proti žalovaným 1) [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted] [redacted], t. č. neznámého pobytu, zastoupenému [redacted] pracovníci Okresního soudu v Klatovech jako opatrovníci a 2) [redacted], se sídlem [redacted] – [redacted], PSC [redacted] IC: [redacted], o zaplacení 112.290,- s přísl., vedené u Okresního soudu v Klatovech pod sp. zn. 10 C 10/2005, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 13. ledna 2009, č. j. 14 Co 591/2008-265, takto:

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 1. 2009, č. j. 14 Co 591/2008-265 se ve výrocích I. a III. a rozsudek Okresního soudu v Klatovech ze dne 29. 4. 2008, č. j. 10 C 10/2005-232 se ve výrocích II. a IV. **zrušují** a věc **se vrací** posléze uvedenému soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Okresní soud v Klatovech rozhodl rozsudkem (v pořadí druhým) ze dne 29. dubna 2008, č. j. 10 C 10/2005-232, že první žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 112.290,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 2,5% od 1. 9. 2004 do zaplacení (výrok I.), ve vztahu k druhému žalovanému se žaloba o zaplacení částky 112.290,- Kč s přísl. zamítá (výrok II.) a dále rozhodl o nákladech řízení mezi prvním žalovaným a žalobcem a druhým žalovaným (výrok IV.) a konečně o povinnosti prvního žalovaného nahradit náklady řízení ČR – Okresnímu soudu v Klatovech.

Předmětem řízení byly nároky žalobce z dopravní nehody, způsobené dne [REDACTED] prvním žalovaným, a to vozidlem, jehož vlastníkem byl žalobce vůči prvnímu žalovanému uplatnil žalobce náhradu škody, vůči druhému žalovanému nárok na plnění z havarijního pojištění.

Ve vztahu k druhému žalovanému soud prvního stupně dospěl k závěru, že výpověď druhého žalovaného z pojistné smlouvy byla žalobci doručena v souladu s článkem XI. bod 1 a 2 všeobecných pojistných podmínek a pojistná smlouva tak zanikla dnem [REDACTED]. V době, kdy došlo k dopravní nehodě tudíž vozidlo žalobce nebylo havarijně pojištěno a proto soud vůči druhému žalovanému žalobu zamítl.

K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni rozsudkem v záhlaví označeným rozhodl, že rozsudek soudu prvního stupně se v napadené části, tj. ve výrocích II. a IV. potvrzuje (výrok I.), odvolání žalobce do výroku V. se odmítá (výrok II.) a že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok III.).

Odvolací soud uvedl, že soud prvního stupně správně zjistil skutkový stav a učinil správný právní závěr, že pojistná smlouva o havarijním pojištění zanikla výpovědí druhého žalovaného před tím, než došlo k předmětné dopravní nehodě.

K námitce žalobce o způsobu doručování podle § 45 odst. 1 občanského zákoníku (dále též „obč. zák.“) a že v době doručování výpovědi bydlel na adrese [REDACTED], nikoli [REDACTED], na niž žalovaný 2) výpověď doručoval, odvolací soud odkázal na č. I. V. odst. 1 písm. b) Všeobecných pojistných podmínek jako nedílné součásti pojistné smlouvy, podle něhož má pojištěný (mimo jiné) povinnost oznámit pojistiteli bez odkladu všechny změny ve skutečnostech, na které byl tázan při sjednání pojištění, tedy i adresu pobytu. Pokud se v průběhu trvání pojistné smlouvy žalobce přestěhoval, měl povinnost to bezodkladně oznámit druhému žalovanému, avšak v řízení bylo prokázáno, že žalobce změnu adresy oznámil druhému žalovanému až dne 23. 9. 2004, současně s potvrzením, že v době od [REDACTED] do [REDACTED] pobýval v cizině.

Odvolací soud dále konstatoval, že soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku sice nesprávně citoval článek IX. odst. 2 všeobecných pojistných podmínek, když na danou věc nutno aplikovat č. I. XI. odst. 1, to však není relevantní. Pro posouzení platnosti výpovědi z pojistné smlouvy je nepodstatné, zda žalobce bydlel na jiné adrese, když tuto skutečnost včas druhému žalovanému nesdělil, ani to, zda se v době doručování zdržoval v zahraničí. Dle č. I. XI. všeobecných pojistných podmínek, nebyl-li adresát zastižen uloží se písemnost na poště a adresát se vhodným způsobem vyzve, aby si písemnost vyzvedl. Písemnost se považuje za doručenou dnem, kdy byla uložena, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Z fotokopie dopisu z 21. 4. 2004 včetně dokladu o doručení vyplývá, že v tento den žalovaný 2) vypověděl pojištění s tím, že končí ke dni [REDACTED]. Tento dopis byl doručován na adresu [REDACTED] do vlastních rukou. Dne 23. 4. 2004 bylo uložení zásilky oznámeno žalobci a jelikož si žalobce dopis nevyžádal na poště, úložní doba skončila dne 10. 5. 2004 a 11. 5. 2004 byla zásilka odeslána zpět druhému žalovanému. Podle shora cit. č. I. XI. se tato písemnost považuje za doručenou žalobci dnem 23. 4. 2004.

Odvolací soud uzavřel, že je správný právní závěr, že v době vzniku škody nebylo vozidlo smluvně pojištěno, protože smlouva zanikla, žalovaný neměl povinnost plnit a odvolací soud tudíž věcně správně rozhodnutí soudu prvního stupně podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání s odkazem na § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a jako důvod dovolání uvádí nesprávné právní posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř..

Dovolatel nesouhlasí s právním hodnocením odvolacího soudu a poukazuje na ustanovení § 45 odst. 1 obč. zák., s nímž je podle jeho názoru článek XI. všeobecných pojistných podmínek v rozporu a tudíž podle § 39 obč. zák. absolutně neplatný. Písemnost lze považovat za doručenou pouze v případě, že se objektivně dostane do sféry dispozice adresáta, tzn. že se adresát musí na adresu, na kterou se doručuje, fakticky zdržovat. Navíc podle § 574 odst. 2 obč. zák. se nikdo nemůže předem platně vzdát svých budoucích práv, tj. práva na řádné doručení se nelze podpisem pojistné smlouvy včetně pojistných podmínek platně vzdát (kromě toho pojistné podmínky nejsou účastníky podepsány a není tak dodržena písemná forma ve smyslu § 574 odst. 1 obč. zák.).

Dovolatel na základě uvedeného namítá, že výpověď byla žalobci doručována na adresu [REDAKCE], přestože v té době trvale již bydlel na adrese [REDAKCE] a proto se nemohl objektivně dozvědět o uložení zásilky, kterou je tudíž nutno považovat za nedoručenou a bez právních účinků. Na tom nemůže nic změnit ani neoznámení změny bydliště žalobce a tedy porušení povinnosti podle č. 1. V. odst. 1 písm. b) všeobecných pojistných podmínek.

Dovolatel rovněž argumentuje tím, že byl jednáním druhého žalovaného vmanipulován do situace, že neměl vozidlo zákonně ani havarijně pojištěno. Kdyby o ukončení pojistné smlouvy věděl, pojistil by se u jiné pojišťovny. Jednání žalovaného 2) je z tohoto pohledu jednáním odporujícím dobrým mravům ve smyslu § 3 odst. 1 obč. zák.

Dovolatel navrhuje zrušení napadeného rozhodnutí odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný 2) ve vyjádření k dovolání souhlasí se závěrem odvolacího soudu o doručení výpovědi, poukazuje na to, že žalobce porušil ustanovení pojistných podmínek o oznámení změny bydliště a že si žalobce písemnost nevyzvedl pouze z příčin na jeho straně. Navrhuje, aby dovolání bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) nejprve konstatoval, že podle bodu 12 č. 1. II. přechodných ustanovení zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů, tj. podle znění o. s. ř. účinného před 1. 7. 2009. Tak je tomu i v posuzovaném případě.

Nejvyšší soud poté, po zjištění, že dovolání splňuje podmínky a obsahuje náležitosti stanovené zákonem (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1, § 241a odst. 1 o. s. ř.), dovodil, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., poněvadž směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu v napadené části výroku I., v níž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II. ve věci samé a ve výroku IV. o nákladech řízení, tj. v části, v níž bylo rozhodnuto ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že soud prvního stupně byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (v prvním rozsudku (v prvním rozsudku ze dne 19. 10. 2006 soud prvního stupně uznal žalovaného 2) solidárně povinným spolu s 1. žalovaným žalovanou částku zaplatit, kdežto ve druhém rozsudku soud prvního stupně vůči žalovanému 2) žalobu zamítl.

Jako důvod dovolání uplatnil dovolatel nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., když má především za nesprávný výklad a aplikaci ustanovení

o doručování v č. 1. Xi všeobecných pojistných podmínek (jako součásti pojistné smlouvy) v souvislosti s ustanovením § 45 odst. 1 obč. zák. a § 574 odst. 2 obč. zák..

Podle ustanovení § 45 odst. 1 obč. zák. projev vůle působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí dojde.

Podle článku XI. bod 1 a 2 všeobecných pojistných podmínek, nebyl-li adresát zastižen, uloží se písemnost na poště a adresát se vhodným způsobem vyzve, aby si ji vyzvedl. Písemnost se považuje za doručenou dnem, kdy byla uložena i když se adresát o uložení nedozvěděl.

Dovolatelův právní názor, že uvedená ustanovení všeobecných pojistných podmínek jsou v rozporu se zákonem a proto podle § 39 obč. zák. neplatná, není správný.

Předmětná smluvní ustanovení o doručování a jejich právní účinky mají standardní povahu a svou podstatou se neliší od obdobných ustanovení zákona o doručování, zejména kupř. ustanovení § 45 an. o. s. ř. a zvláště ustanovení § 46 o. s. ř. o doručování fyzickým osobám.

Daná smluvní ustanovení nejsou v rozporu ani s judikaturou. Nedošel-li adresovaný projev vůle jednatelovi do sféry adresáta, právní úkon není perfektní.

Projev vůle dojde adresátovi, jakmile se dostane do sféry jeho dispozice, tzn. v okamžiku, kdy adresát nabude objektivní možnost seznámit se s obsahem projevu vůle. Od okamžiku dojití projevu vůle do sféry adresáta je právní úkon pro jednatel subjekt závazný a nelze jej jednostranně odvolat. Není přitom nezbytné, aby se adresát seznámil s obsahem právního úkonu; dostačuje, že měl objektivně možnost seznat jeho obsah (Sou R NS č. 28 – C 2437. dále viz též rozsudek NS z 19. 11. 2008, sp. zn. 26 Cdo 238/2008, popř. usnesení NS z 30. 6. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2622/2006).

Dovolatel v této souvislosti dále namítal, že v době doručování výpovědi z pojistné smlouvy bydlel na adrese [REDAKCE], nikoliv na adrese [REDAKCE], na kterou byla výpověď zaslána, a k tomu je třeba uvést následující.

Podle č. 1. V. odst. 1 písm. b) pojistné smlouvy (všeobecných pojistných podmínek) měl pojištěný (žalobce) povinnost oznámit pojistiteli (žalovanému 2) změny ve skutečnostech uvedených při sjednání pojistné smlouvy, tj. i změnu adresy pobytu. Změnu adresy žalobce oznámil žalovanému 2) až dne 23. 9. 2004, tedy po zaslání výpovědi ze dne 21. 4. 2004.

Ve sjednané pojistné smlouvě z 8. 7. 2002 bylo uvedeno bydliště (adresa) žalobce [REDAKCE]. Žalovaný 2) výpověď zaslal na uvedenou adresu, tj. v souladu s údaji žalobce uvedenými v pojistné smlouvě. Žalobce nesplnil povinnost vyplývající pro něho z č. 1. V. odst. 1 písm. b) pojistné smlouvy, neboť změna adresy žalovanému 2) byla oznámena až po podání výpovědi.

V posuzovaném případě tak nezbyvá než za uvedeného skutkového stavu posoudit, zda se výpověď ze dne 21. 4. 2004 dostala do sféry žalobce a bylo jí možné považovat za doručenou dnem, kdy byla uložena.

Podmínkou toho, aby písemnost bylo možné pokládat za doručenou mj. je, aby adresát měl objektivní možnost se s ní seznámit.

Pokud v dané věci byla písemnost (výpověď) adresována na adresu, na níž se žalobce nezdržoval a na této adrese byla učiněna výzva k jejímu vyzvednutí, nelze dospět k závěru, že by adresát měl objektivní možnost seznat obsahu tohoto právního úkonu s důsledky s tím spojenými (viz též shora uvedené judikáty).

Zbývá však ještě posoudit, jaký vliv na uvedený závěr má skutečnost, že žalobce porušil povinnost oznámit pojistiteli (žalovanému 2) změnu adresy svého bydliště, uvedenou v pojistné smlouvě.

Dovolací soud zastává názor, že toto porušení smluvní povinnosti žalobcem nemůže mít vliv na posouzení toho, zda či nikoliv bylo možné pokládat výpověď za doručenou. V pojistné smlouvě ze dne 8. 7. 2002 nebyla v ní uvedená adresa označena jako adresa pro doručování. Taktéž je zřejmé, že uvedené porušení povinnosti žalobcem nemůže být uvěřující pro posouzení toho, zda žalobce měl objektivní možnost se seznámit s obsahem předmětné písemnosti, tedy není v dané věci rozhodné, že tuto nemožnost způsobil žalobce svým chováním a toto porušení povinnosti žalobce může event. zakládat jinou jeho odpovědnost.

Nejvyšší soud proto na základě uvedeného dospěl k závěru, že důvod dovolání, spočívající v nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241b odst. 2 písm. b) o. s. ř. je naplněn a tudíž rozhodl podle ust. § 243b odst. 2, 3 o. s. ř. tak, že rozhodnutí odvolacího soudu zrušil v jeho výrocích I. a III. a vzhledem k tomu, že důvody, pro něž bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil i toto rozhodnutí v jeho výrocích II. a IV. a věc vrátil v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

O nákladech řízení včetně řízení dovolacího bude podle ust. § 243d odst. 1 o. s. ř. rozhodnuto v novém rozhodnutí o věci samé.

Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 1. prosince 2010

JUDr. Ing. Jan H u š e k, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Marie Pezlarová